

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะและความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกรูปแบบสัญญาจ้างในอุตสาหกรรมผลิตยางดิบ ในสวนยางพาราขนาดเล็ก ในพื้นที่จังหวัดสงขลา พัทลุง และสตูล โดยมีสมมติฐานที่ว่า การเลือกรูปแบบสัญญาจ้าง หรืออัตราส่วนแบ่งที่เหมาะสม ขึ้นอยู่กับปัจจัยต้นทุนทางธุรกรรม และพฤติกรรมกลัวความเสี่ยงของเกษตรกร โดยตามทฤษฎีแล้ว เกษตรกรที่มีพฤติกรรมกลัวความเสี่ยง หรือมีต้นทุนทางธุรกรรมที่สูง มีแนวโน้มที่จะเลือกสัญญาแบบแบ่งผลผลิตหรือรายได้ อีกทั้งระดับความเข้มข้นของความเสี่ยงและต้นทุนทางธุรกรรมที่สูงขึ้น จะทำให้เกษตรกรเรียกร้องอัตราส่วนแบ่งเพิ่มมากขึ้นด้วย โดยในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดให้ลักษณะทางกายภาพของสวนยางพารา และลักษณะทางประชากรและเศรษฐกิจของครอบครัวเจ้าของสวนยาง และครอบครัวแรงงานรับจ้างกรีดยางเป็นตัวแปรอธิบายต้นทุนทางธุรกรรม และพฤติกรรมกลัวความเสี่ยงของแต่ละฝ่าย

การศึกษาครั้งนี้ ทำการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลอง Ordered Logit Model โดยใช้ข้อมูลจากการสุ่มสัมภาษณ์เกษตรกรเจ้าของสวนยางที่ครอบครองสวนยาง จำนวน 208 แปลง และแรงงานกรีดยางที่ทำงานในสวนยาง จำนวน 141 แปลง ในพื้นที่จังหวัดสงขลา พัทลุง และสตูล เมื่อเดือนเมษายน – มิถุนายน 2551 ที่ผ่านมา

ผลการศึกษาจากข้อมูลของเจ้าของสวนยางพบว่า โดยเฉลี่ยแล้ว สัญญาจ้างแบบ 60:40 มีโอกาสในการเกิดมากที่สุด คือประมาณร้อยละ 40 ตามด้วยสัญญาจ้างแบบ 50:50 ประมาณร้อยละ 37 และสัญญาจ้างแบบ 55:45 เป็นรูปแบบสัญญาจ้างที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อยที่สุดที่ประมาณร้อยละ 23

โดยตัวแปรลักษณะสวนยางที่เป็นแบบเนินเขา มีอิทธิพลต่อความน่าจะเป็นที่เจ้าของสวนยางจะได้รับส่วนแบ่งลดลงมากที่สุด ในขณะที่จำนวนแปลงสวนยางในครอบครองของเจ้าของสวนยางที่เพิ่มมากขึ้น และหากเจ้าของสวนยางประกอบอาชีพทำสวนยางเป็นหลัก จะเป็นตัวแปรหลักที่ส่งผลต่อความน่าจะเป็นที่เจ้าของสวนยางจะได้รับส่วนแบ่งเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ตัวแปรอื่นๆ ที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมเลือกรูปแบบอัตราส่วนแบ่ง หรือรูปแบบสัญญาจ้าง

ของเจ้าของสวนยาง ได้แก่ ขนาดของสวนยาง ($size_i^F$) ประสิทธิภาพของสวนยางพารา (ylt_i^F) อายุของหัวหน้าครัวเรือน (age_i^H) และระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน (edu_i^H)

ในขณะที่ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการสัมภาษณ์แรงงานกรีดยางพบว่า โดยเฉลี่ยแล้วพฤติกรรมกรรการเลือกรูปแบบสัญญาจ้างแบบ 50:50 เป็นรูปแบบสัญญาที่แรงงานกรีดยางมีความน่าจะเป็นที่จะเลือกมากที่สุด ที่ประมาณร้อยละ 60.5 ส่วนสัญญาจ้างแบบ 60:40 และ 55:45 มีโอกาสเกิดขึ้นได้ใกล้เคียงกันคือประมาณร้อยละ 20

โดยตัวแปรความสัมพันธ์แบบญาติระหว่างเจ้าของสวนยางและแรงงานกรีดยาง และแรงงานที่เคยเข้ารับกรรการอบรมกรีดยางมาก่อน เป็นตัวแปรหลักที่ส่งผลให้แรงงานกรีดยางได้รับส่วนแบ่งเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ประสิทธิผลของสวนยางพารา และจำนวนสมาชิกที่ทำงานในสวนยาง เป็นตัวแปรหลักที่ส่งผลให้แรงงานกรีดยางได้รับส่วนแบ่งลดลง

ทั้งนี้ ตัวแปรอื่นๆที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมของแรงงานกรีดยางในการเลือกรูปแบบสัญญาจ้าง ได้แก่ ระยะทางจากสวนยางถึงชุมชน ($dist_i^F$) การเข้ารับกรรการอบรมกรีดยาง ($train_i^T$) ความสามารถในการกรีดยาง ($capa_i^T$) และจำนวนสมาชิกที่ทำงานในสวนยาง ($worker_i^T$) โดยพบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ประสิทธิภาพของสวนยางพารา (ylt_i^F) ความสัมพันธ์แบบญาติระหว่างเจ้าของสวนยางและแรงงานรับจ้างกรีดยาง ($relative_i^F$) การเข้ารับกรรการอบรมกรีดยาง ($train_i^T$) ในขณะที่ตัวแปรอื่นๆ มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้าม

และเมื่อทำการศึกษาโดยนำข้อมูลของทั้งสองฝ่ายรวมกัน และศึกษาเฉพาะลักษณะทางกายภาพของสวนยางที่ส่งผลต่อการเลือกอัตราส่วนแบ่งรายได้ของแต่ละฝ่าย ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและรูปแบบสัญญาจ้างเป็นไปในทิศทางเดียวกับแบบจำลองของเจ้าของสวนยาง และแบบจำลองแรงงานรับจ้างกรีดยาง ยิ่งไปกว่านั้น ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์แบบเครือญาติระหว่างเจ้าของสวนยางและแรงงานรับจ้างกรีดยาง และประสิทธิผลของสวนยางพารา มีอิทธิพลในการเลือกรูปแบบสัญญาจ้างมากที่สุดตามลำดับ

โดยตัวแปรความสัมพันธ์แบบเครือญาติระหว่างเจ้าของสวนยางและแรงงานรับจ้างกรีดยาง จะให้ความสัมพันธ์ไปในทิศทางบวก กับรูปแบบสัญญาจ้าง กล่าวคือเมื่อเจ้าของสวนยางและแรงงานรับจ้างกรีดยาง มีความสัมพันธ์แบบเครือญาติกัน จะส่งผลให้เจ้าของสวนยางได้รับส่วนแบ่งลดลง ในขณะที่แรงงานกรีดยางจะได้รับส่วนแบ่งเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับสมมติฐานตามทฤษฎีต้นทุนทางธุรกรรม และทฤษฎีการกระจายความเสี่ยง

ในส่วนของตัวแปรประสิทธิผลของสวนยางพารา มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับรูปแบบสัญญาจ้าง กล่าวคือ สวนยางที่ให้ประสิทธิผลสูง เจ้าของสวนยางจะได้รับส่วนแบ่งมาก ในขณะที่แรงงานกรีดยางจะได้รับส่วนแบ่งน้อยลง เป็นไปตามข้อสมมติฐานที่ว่า ประสิทธิผลของสวนยางเป็นทรัพยากรของเจ้าของสวนยาง ดังนั้นหากสวนยางเป็นสวนยางที่ให้ผลผลิตดี เจ้าของสวนยางจึงเป็นฝ่ายที่มีอำนาจในการต่อรองในการได้รับอัตราส่วนแบ่งที่มากกว่า อีกทั้งแรงงานกรีดยางเองก็มีต้นทุนทางธุรกรรมที่ต่ำกว่าเมื่อเทียบกับการทำงานในสวนยางที่ให้ผลผลิตน้อย และมีภาระในการแบกรับความเสี่ยงน้อยลงในเรื่องของความไม่แน่นอนของรายได้

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่าต้นทุนทางธุรกรรมที่สูง และความเสี่ยงที่มีมากขึ้น ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกรูปแบบสัญญาจ้างแบบแบ่งผลผลิต เนื่องจากสัญญาจ้างแบบแบ่งผลผลิตเป็นสัญญาที่ช่วยกระจายความเสี่ยงระหว่างเจ้าของสวนยาง และแรงงานรับจ้างกรีดยางได้ดีกว่าสัญญาจ้างแบบอื่นๆ

ในส่วนของอัตราส่วนแบ่งที่แตกต่างกันนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายปัจจัยโดยปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางเลือกมากที่สุด คือประสิทธิผลของสวนยาง และความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองฝ่าย ซึ่งหากมองว่าการจะสามารถช่วยลดความเสี่ยงให้กับเกษตรกรได้มากขึ้นในเรื่องความไม่แน่นอนของรายได้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจจะช่วยสนับสนุนหรือส่งเสริมให้เกิดการสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาสวนยางให้มีผลผลิตสูง และมีผลผลิตที่สม่ำเสมอมากขึ้น เพื่อลดความไม่แน่นอนของรายได้ อีกทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการธุรกิจการผลิตยางดิบก็อาจช่วยลดความเกรงใจ หรือความไม่ชำนาญการในการบริหารธุรกิจแบบครอบครัวได้มากขึ้น

6.3 ข้อจำกัดในการศึกษา

ข้อจำกัดทางด้านข้อมูลเป็นปัญหาสำคัญของการศึกษานี้ โดยมีสาเหตุมาจาก

1) การกระจัดตัวของข้อมูล เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในจังหวัดสงขลา และการเข้าถึงตัวผู้ตอบแบบสอบถามในจังหวัดพัทลุงทำได้ยาก เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องการเดินทาง

2) ข้อมูลเป็นข้อมูลรายละเอียดสวณยางพารา ซึ่งได้มาจากการสัมภาษณ์เจ้าของสวนยาง หรือ แรงงานกรีดยางฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งหากสามารถเก็บข้อมูลได้จากทั้งสองฝ่ายในแปลงเดียวกัน จะสามารถทำให้วิเคราะห์ข้อมูลได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3) ปัจจัยที่สำคัญบางปัจจัย ที่ไม่ได้มีการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ อาทิเช่น ต้นทุนการผลิตของแต่ละฝ่าย เช่น ค่าปุ๋ย ค่ายาฆ่าแมลง ค่าน้ำยาทาหน้ายาง เป็นต้น ซึ่งอาจจะมีผลต่อการกำหนดรูปแบบสัญญาจ้างได้เช่นกัน

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาเห็นว่าประเด็นการศึกษานี้ยังมีความน่าสนใจในการศึกษาครั้งต่อไป โดยขยายแง่มุมในการศึกษาในปัจจัยอื่นๆ และขยายพื้นที่การศึกษาให้ครอบคลุมพื้นที่กว้างขึ้น รวมทั้งทำการเก็บข้อมูลของสวนยางพาราแต่ละแปลงจากคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย